

A BÁNYA

ELOFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre 12 K. || Félévre 6 K
 Negyedévre ... 3 K.
 HIRDETESEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
 Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33. II.
 TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Hárman...

Kik vannak hárman? Ezelőtt 25 esztendővel is hárman voltak a bányahatósági osztályban, ma is hárman vannak. Ezelőtt 25 esztendővel az akkori földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban a bányahatósági osztály állott egy miniszteri osztálytanácsosból, egy osztálytanácsosból és egy bányabiztosból. És ma 25 év múlva a bányahatósági osztály áll két miniszteri tanácsosból és egy főbányabiztosból. Tehát ugyanaz a létszám ma, mint 25 évvel ezelőtt. Azaz, nem egészen. Mert ezelőtt 25 évvel volt a bányaosztálynak még egy szolgálja is, ma pedig szolgálja nincsen.

Az az egy szerencse, hogy a mai három ember győzi a munkát. Tetterős, akaraterős, munkában kipróbált szakemberek. Mert másképen hogyan is lehetne elképzelni, hogy nem akad meg minden. Mi volt e téren a teendő 25 évvel ezelőtt és mi ma? Ezelőtt 25 évvel a bányászat, mint csecsemő a böcsőben, tapogatózik, próbálkozik és különben is a kormány teljes figyelme a létesítendő hazai gyár-
 ipar által lekötve, a bányászat ugyancsak mostoha gyermek volt. A három ember tehát győzte, győzhette a munkát. Ma? A bányászat, hála a hozzáértő »bányászminiszter« okos és erélyes intézkedéseinek, mindinkább arra a nivóra jut, amely a közgazdaság ezen hatalmas tényezőjét méltán megilleti. A bányahatósági teendők hihetetlen mérvben szaporodtak és szaporodnak. Egészen természetes ez a szaporodás, a teendők megsokszorosodása. Egyesenes következménye ez annak a fejlődésnek és lendületnek, amit hazai bányászatunk terén nagy megelégedéssel konstatálhatunk, mely örvendetes jelenség mindenesetre első sorban arra az okszerű gondoskodásra vezethető vissza, amelyben a bányászat a kormány által részesül. De ezen, hogy úgy mondjuk, a dolgok fejlődéséből támadt, szinte természetes munkatöbblet mellett rendkívüli munkát ad a bányakérdések, bányaugyek rendezetlen állapota, az a törvénytőlküli állapot, amely ma, különösen a

midőn a tőke figyelme oly fokozott mérvben kezd ismét a bányászat felé fordulni, valóságos kerékkötője a komoly vállalkozásnak. Mert a bányászatunk terén oly sokszor tapasztalt visszasságoknak kutforrása az a sajnos körülmény, hogy még ma sincs bányatörvényünk. Szinte gunyja ez a jogállapotnak. Egy állam, amely 40 esztendő alatt képes volt a közélet minden követelményét modern törvénnyel szabályozni, csak a bányászatot nem. Holott tudja és elismeri mindenki, hogy minden ipar alapját a bányászat képezi. De hát bármi legyen is e nagy mulasztás oka, tény az, hogy nincs bányatörvényünk. De tény az is, hogy a bányaterületeket nem szabad továbbra is kalóz kezekben hagyni s szabályozni és rendezni kell az állapotot a létező törvények és szabályok keretein belül. Nagy érdeme Lukács László bányászminiszternek, hogy a darázsészekbe belenyúlt és lehetőleg rendet akar teremteni. Ez a rendcsinálás az, ami oly nagy mérvben szaporítja a bányahatósági teendőket. És ezt a nagy felelősséggel járó, napról-napra mindinkább nagyobbodó munkahalmazt a 25 év előtti létszám végezze és intézze? Lehetséges ez? Mi, akik ismerjük a bányahatósági osztály személyzetének rendkívüli munkaerejét és kifejtett munkásságát, mi merjük állítani, hogy ez még ilyen munkaerők mellett sem lehetséges.

Vessünk egy pillantást a külföldi idevágó állapotokra. Ne menjünk nagyon messzire. Még Németországba se, ahol a bányahatósági teendőket egy egész sereggel rendelkező törzskar végezi. De itt van Ausztria, amelynek központi bányahatósága 17 szakemberből áll, akik mellett még legalább ugyanennyi, időről-időre beosztott, alsóbb hivatalnok dolgozik. És nálunk elegendőnek találnak e munkák végzésére három embert.

Pedig ugyancsak komoly és jövő kihatásaiban ugyancsak nagyfontosságú közgazdasági és szociális kérdések alapjává és központjává kezdenek válni a bányászati ügyek. Ma ne bolygassuk azt a nagy kérdést, hogy államgazdaságilag és társadalmilag helyes-e az államosítás. Majd rátérünk még erre a

kérdésre. Ma csupán azt konstatáljuk, hogy teljes erővel benne vagyunk a bányászat államosításában. Az állami szén mellett most már lesz, még pedig mint monopólium, állami petroleum, földgáz és kálisó. Ezt követik majd az aranybányák. Óriási feladatok, amelyek nagy koncepciót, nagy látókört és nagy munkabírást igényelnek. Nem tudjuk, hogy a bányaugyek (VII.) főosztálya mai, ugyancsak mostoha viszonyai között, miképen képes a reá hármló, szinte óriási feladatnak megfelelni. Mindenesetre emberfeletti munkát végeznek. Azt azonban tudjuk, hogy az ezen államosításokkal egyrészt, másrészt a bányászat állandóan fokozatos fejlődésével járó, mind nagyobb és nagyobb mennyiségű bányahatósági teendőket három ember nem képes elvégezni.

Az új bányamonopóliumok.

Kiknek nincsenek inyére az új bányamonopóliumok? Talán a bányavállalatoknak? Vagy a zárt-kutatmányok tulajdonosainak? Dehogy! Ezek elismerik a magasabb állami szempontokat, a mint-hogy a budapesti kereskedelmi- és iparkamara foglalkozván e nagyfontosságú gazdasági kezdeményezéssel, elismerte ennek oly nagy horderejét, amely elől minden esetleges magánérdeknek okvetlenül a háttérbe kell szorulnia. Mert kétségtelenül kitűnik a törvényjavaslatokból, hogy a pénzügyminiszter, a mikor ezen monopóliumokat akarja létesíteni, az államnak az iparfejlesztéshez nélkülözhetetlen nagyobb erejére gondolt. Így gondolkoznak azok, akik a bányászati, a kohászati és egyáltalában a gyáriparral hivatásszerűleg foglalkoznak. Ámde nem így az agráriusok. Mert mi agrárállam vagyunk. Csakhogy a mi agráriusaink nem a belterjes munkában látják hivatásukat, hanem a negálásban, az akadékoskodásban. Az övék a dicsőség, hogy drága a kenyér és a hus és ők akadályozták meg eddig a bányatörvényt. És így dolgoznak most a tervezett új bányamonopóliumok ellen is. Hogy miképen, mily módon, milyen indok és alap nélkül, kitűnik a f. hó 12-én tartott tiltakozó gyűlésük alantabb következő határozati javaslatából.

*

E hó 12-én tartották meg a Köztelek nagytermében azt az országos tiltakozó nagygyűlést, melyet Károlyi Mihály gróf, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke, hívott össze, hogy a magyar földbirtokosok egységesen tiltakozzanak a pénzügyminiszternek a folyékony és gáznemű bitu-

menek és kálisókról szóló törvényjavaslati ellen. A gyűlésen Károlyi Mihály gróffal, az O. M. G. E. elnökével az élén, egész serege jelent meg az ország nagybirtokosainak és a gazdatársadalmi szervezetek kiküldötteinek. Károlyi Mihály gróf elnök ismertette az ülés összehívásának előzményeit, kifejté, hogy a pénzügyminiszter közismert javaslati menayiben sértik a földbirtokos osztály érdekeit, majd örömmel jelenti be, hogy a pénzügyminiszter ígéretet tett az iránt, (?) hogy a törvényjavaslat esetleges módosítására az érdekelt feleket értekezletre fogja egybehívni. Réméli, meg fogják találni az arany középutat, mely a magánosok érdekeit az állam érdekeivel összeegyezteti. Baross János orsz. képviselő, előadó részletesen szól a javaslatokról, ismerteti a bányatörvény vonatkozásait s azt bizonyítja, hogy a folyékony és gáznemű bitumenek és a kálisókról szóló törvényjavaslat mai formájában történő megszavazása a magyar föld tulajdonjogát sértené. Végül a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

»Mondja ki az értekezlet, hogy: 1. A leg-határozottabban tiltakozik minden olyan törekvés ellen, amely a petroleumot, földgázt és kálisókat a földbirtokosok tulajdonjogából ki akarja szakítani. 2. Sajnálkozással látja az értekezlet, hogy ezen ásványokra nézve a pénzügyminiszter ur egy olyan törvénytervezetet nyújtott be a képviselőházhoz, amely minden kártérítési igény elismerése nélkül akarja elvonni ezen nagyértékű ásványokat a földbirtokosoktól, teszi pedig ezt oly szökhatlan módon, hogy az érdekelt szakköröknek véleményét nem kérte ki és az érdekeltet egyáltalában meg sem hallgatta. 3. Küldjön ki továbbá az értekezlet egy tíztagú bizottságot egy a pénzügyminiszter urhoz intézendő feliratnak a megszövegezésére, amelyben az érdekelt gazdasági köröknek álláspontja precizirozva van és a mely felirat szükség esetén a képviselőház- és főrendiházhoz is benyújtható lesz. 4. Ezen feliratban felkérendő lesz a pénzügyminiszter ur arra is, hogy mielőtt a parlament a kérdéses monopóliumjavaslatok tárgyalásába belefogna, a pénzügyminisztériumban egy szakértekezletet tartson, a melyre az összes érdekkörök képviselői meghívassanak. 5. Az értekezlet azon reményének ad kifejezést, hogy a földbirtokosok tulajdonjogi igényei ezen szakértekezlet megtartása után a törvényjavaslatban teljes mértékben elismertetni, honoráltatni fognak.«

Papp Elek pénzügyminiszteri államtitkár a pénzügyminiszter nevében részletes felvilágosítást nyújt a kormánynak a bitumenekre és kálisókra vonatkozó terveire vonatkozólag. A pénzügyminiszter, mikor monopóliumokat akar létesíteni, az államnak az iparfejlesztéshez nélkülözhetetlen nagyobb anyagi erejére gondolt. Különben is a mezőgazdaság és ipar fogja hasznát látni

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célnak megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

mindennek. Erre többek hozzászólása után Károlyi Mihály gróf elnök indítványára Bánffy Ferenc báró, Gálócsy Árpád, Lázár Pál, Somssich Andor, Sztáray Sándor gróf, Wollmann Kázmér, Zselénki Róbert gróf, K. Fehér János, Baross János és Teleki Domokos gróf tagokból álló bizottságot küldtek ki a kormányhoz intézendő felirat megszövegezésére, a határozati javaslatot pedig egyhangúlag elfogadták.

A gazdák tarthatatlan álláspontját és egyáltalában eljárásuk indokolatlan voltát legjobban és ami a fő, legilletékesebben megvilágítja Lukács László pénzügyminiszter következő nyilatkozata: »A mozgalom, amely a törvényjavaslat ellen megindult, megokolatlan és a mostani jogállapot helytelen megítélésén alapul. A birtokosok tulajdonjogát a javaslat egyáltalán nem befolyásolja károsan. A régi jogállapot épségben marad. A bányatörvény rendelkezéseinek a petroleumforrásokra való hatását eddig senki sem vonta kétségbe és a furásokat a legutolsó időkig éppen a bányatörvény alapján végezték. Így Magyarországon a földalatti ásványok és ezekkel a petroleum, eddig sem volt azoknak tulajdona, a kiké a föld színe volt. A jövőben is ugyanez lesz az eset. A bányatörvény keretein belül szerzett jogok respektálásában a törvényjavaslat messzire megy, mert nemcsak arról intézkedik, hogy minden létező magántulajdon épségben maradjon, hanem azt is kimondja, hogy egyes megokolt esetekben a földtulajdonosé legyen a birtokán talált források kihasználási joga. Az agráriusok azt állítják, hogy Wekerle volt pénzügyminiszter a nagysármási földgázforrás megnyitása alkalmával más álláspontra helyezkedett és az odavaló földtulajdonosoknak, akiknek földjén a forrást találták, kártalanítást adott, vagyis megvette tőlük a forrást. Ez tévedés. A földgázforrást a kálisó után való furások folyamán, éppen a bányatörvény említett rendelkezései alapján, tehát a föld birtokosának kielégítése nélkül tárták fel; megvásárolni csak a forrás körüli területet vásárolták meg később, amelynek a föld felszínén való megszerzése a forrás kihasználása szempontjából szükségesnek mutatkozott. Magától értetődik, hogy az ezen konkrét esetben fennállott jogállapot a földbirtokos tulajdonjogának szempontjából az új törvény által érinteni nem fog. A feltétlen tulajdonjog e ponton csak annyiban van korlátozva, hogy a szükséges földterület esetleg kisajátítás útján is a bányatulajdonos kezére juthat. A kisajátítás azonban a jelenlegi jogállapot alapján is lehetséges és pedig bitumeneknél nem kevésbé, mint a nemes fémeknél és egyéb érceknel, úgy hogy e tekintetben sem történik változás.«

Hát mindez nagyon okosan, jóhiszeműen és

tárgyilagosan van mondva és abszolúte igaz — és éppen ezért nem győzi meg az agráriusokat. Mert ők csak egy érdeket ismernek, a zsebérdet. De vannak nem agráriusok, akik még ő náluk is agráriusabbak. Ime:

A gazdák tiltakozó gyűlésén megjelent Gálócsy Árpád ur is — a hirlapi közlések szerint — az Országos bányászati és kohászati egyesület képviselőjében. Fel is szólalt ezen a tiltakozó gyűlésen és pedig, mint olvassuk, kizárólag a maga nevében. Felszólalásában rövid magyarázatát nyújtván a bányaszabadságnak, sajnálattal konstatálja, hogy ezzel mennyire visszaéltek. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy ma már okvetlenül szükség van a bányatörvény revíziójára és az ő meggyőződése is az, hogy legjobban volna, az aranyat kivéve minden ásványt, a föld tartozékának kijelenteni.

Igy olvastuk a lapokban és miután cáfolatot nem olvastunk, hát bizonyos, hogy Gálócsy Árpád ur így nyilatkozott. Ha már most Gálócsy ur nem az országos bányászati és kohászati egyesület képviselőjében jelent volna meg a gazdák tiltakozó gyűlésén, cseppet sem törődne nyilatkozatával. De hát az Egyesület képviselőjében volt ott és így vagy az egyesület nevében nyilatkozhatott, vagy sehogy sem. Mert ha »saját nevében« tette is azt a famózus nyilatkozatot, az mégis olybá vették, hogy az Egyesület képviselője nyilatkozott ily reakcionárius módon, ily özönvizelőtti közgazdasági felfogással. Ha Gálócsy urnak oly nagy kedve volt, vagy oly nagy szükségét érezte így nyilatkozni, ez esetben nem lett volna szabad az Egyesület képviselőjét vállalnia. Mert az csak kétségtelen, hogy az Egyesület nem azonosítja magát e nyilatkozat horribilis közgazdasági teoriájával. Ha Gálócsy urnak saját személyében rossz tapasztalatai vannak a bányaszabadság tekintetében, hát ezt ő mindenestre sajnálhatja, de ezért ne a bányaszabadságot okolja. A késsel kenyeret is lehet szelni, embert is lehet ölni. Hát azért, mert akadnak majd gyilkosok, eltiltják a késgyártást? Gálócsy ur! Sje tacuisses, philosophus mansisses.

Az állami munkástelepek.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek szeptember hó 18-án tartott ez évi közgyűlésén Gerlóczy Gyula miniszteri osztálytanácsos igen érdekes és tanulságos előadást tartott a kispesti állami munkástelepek építkezéséről. A munkástelepek létesítése ma már oly elsőrendű közgazdasági és társadalmi kérdés, hogy a legnagyobb és legszélesebb körű ismertetésre tarthat igényt. Ez okból adjuk ezen előadásból a következő részeket: A kormány az 1908. év tavaszán elhatározta,

hogy Budapest főváros környékén 8—10 ezer munkáscsalád befogadására alkalmas bérházakat létesít.

Igy jött létre az 1908. évi XXIX. t.-c., amely alapján a főváros közvetlen közelében, Kispesten, mintegy 470.000 négyszögölnyi, a székesfőváros X. kerületéhez tartozó ugynevezett Óhegyen pedig mintegy 214.000 négyszögölnyi területet vásárolt a kincstár részére a kormány, közel 5 millió korona összköltséggel. Eme telkek kiválasztásánál az egészségügyi és építkezési tekintetek mellett, azok hozzáférhetőségének körülményei, mérsékelt vételárak és az a szempont volt irányadó, hogy ily munkástelepek a munkaadó üzemek közelségéhez képest a főváros határának különböző részeiben létesítenek. A törvény a munkáslakások építésére 12 millió korona hitelt bocsát a pénzügyminiszter rendelkezésére, a végből, hogy a megszerzett ingatlanokon egyszerű kivitelben munkásházakat építtessen és azokat az állami és más üzemek munkásai, esetleg alkalmazottai részére bérbeadhassa. A törvény ezenkívül kimondja, hogy az emelendő munkásházak mindaddig, amíg az államkincstár tulajdonában vannak és a törvényben megjelölt célra használatnak, mindennemű állami, törvényhatósági és községi adó alól mentesek. A törvény alapján létesítendő állami munkástelepek közül első sorban a kispesti telep építése vette kezdetét az 1909. év tavaszán.

A telep létesítésére kiírt tervpályázatnak igen sikeres eredménye volt, amennyiben összesen 60 pályaterv érkezett be, melyekben annyi életrevaló, változatos művészi és értékes gondolat nyilatkozott meg, hogy azok céltudatos felhasználásával a műszaki megoldás sikere biztosítottnak mondható.

Ezen eszmék felhasználásával készült a telekfelosztási rajz, amely szerint a közepén körülbelül 11.500 négyszögöl területű szabad tér marad mely parkírozásra, játszó terek, sporttelep stb. elhelyezésére lesz felhasználható. Az utcák és terek összes területe az egész telep területének körülbelül 30%-át teszi ki. A telektömbök felosztásánál kiindulásul szolgált, hogy minden lakásra 70—90 négyszögöl területű telekrész essék, melyből körülbelül 20 négyszögöl maga a lakás foglal el, a fennmaradó 50—70 négyszögöl pedig a lakónak udvar és kertterület gyanánt szolgál.

Ezen alapelv betartása mellett alkalmazkodik a háztelkek alakítása és beosztása a különféle nagyságú háztípusokhoz, melyek a következőképpen állapították meg: 1. földszintes lakóház 4 kétszobás lakással, 2. földszintes lakóház 2 kétszobás lakással, 3. földszintes lakóház 4 egyszobás lakással, 4. földszintes lakóház 2 háromszobás lakással, 5. emeletes lakóház 6 kétszobás lakással, 6. emeletes lakóház 8 kétszobás lakással, 7. emeletes lakóház 12 kétszobás lakással.

A földszintes háztípusoknak a háztelkekbe való behelyezésénél az utca felől általában 4 méteres előkert hagyatott szabadon, az emeletes típusok pedig, melyek a szélesebb utak mentén tervezettek, nagyrészt az utcavonalba helyezték ki. A be-

építési tervezet szerint az egész telepen 960 munkáslakóház épül, amelyek közül 730 földszintes, 230 pedig emeletes. Eme 960 házban összesen 4200 lakás nyerne elhelyezést és pedig 80 egyszobás, 3770 kétszobás és 350 háromszobás lakás; a kétszobás lakások közül 56-hoz bolt is tervezetett, amely bolt-helyiségek mind az emeletes házak földszintjén nyernek elhelyezést.

A házak tervezésénél alapelvül szolgált, hogy a lakók egymástól teljesen el legyenek különítve, vagyis a lakások bejáratai külön-külön és az épület különböző oldalain létesítenek. Egyszobás lakásoknál a szoba alapterülete 20 négyszögölméter, kétszobás lakásoknál egyik szoba 16 négyszögölméter, a másik 12 négyszögölméter; háromszobás lakásoknál két szoba 16 négyszögölméter, a harmadik pedig 12 négyszögölméter alapterületű. A konyha mindig egyik esetben 8 négyszögölméter, a kamra pedig 4,50—5,00 négyszögölméter; ez utóbbi méret aránylag azért ily nagy, mert a lakásokhoz pincék nem készültek és a lakók a téli fűtőanyag készletet is a kamrában halmozzák fel. Az összes helyiségek belső magassága 2,90 méter.

Minden lakás el van látva vagy zárt előtérrel, vagy pedig nyitott tornáccal, utóbbi esetben a nyitott tornácról nyíló konyha, a hideg kellő elzárása végett, külső és belső ajtóval van felszerelve.

Az építkezés az 1909. év nyarán a telepnek a Budapest-határut és a Sárkány-utca által képezett sarkán indult meg, hol 70 földszintes ház építése adatott vállalatba. Ezek közül 35 ház (112 lakás) 1909. év november hó 1-sejére teljesen elkészült és az állami gépgyár munkásainak adatott bérbé, míg a másik 35 ház 1910. május hó 1-én kerül felhasználatba. A fenti 70 földszintes házban épült lakások építési költsége körülbelül a következő: egyszobás lakás építési költsége 2100 korona, kétszobás lakás építési költsége 3000 korona, háromszobás lakás építési költsége 4250 korona. Az építkezési program akként van megállapítva, hogy az 5 évre fokozatos arányban elosztott épületcsoportok felépítése útján 1915—16-ra úgy a kispesti, mint a kőbánya-óhegyi állami munkástelep teljesen elkészült állapotban átadható legyen rendeltetésének.

Azok között az egészségügyi intézmények között, amelyekkel a kispesti telep ellátandó volt, a vízvezeték kérdése mutatkozott legnagyobb jelentőségűnek. E kérdés helyes és célszerű megoldásánál számolni kellett azzal a körülménnyel, hogy Budapest főváros vízműveinek teljesítő képessége — figyelembe véve a főváros vízfogyasztásának folytonos növekedését — nem terjed annyira, hogy a közel 25 ezer főnyi lakosságból álló kispesti munkástelep vízellátását is biztosíthatná. Ezért a telep céljaira szolgáló külön állami vízmű létesítése vált szükségessé. A szaktanulmányok alapján kidolgozott tervek szerint a vízműtelep létesítésének oly megoldása mutatkozott és pedig nem csupán a befektetendő tőke rentabilitása, hanem első sorban a munkástelep közvetlen szomszédságának korszerű egészségügyi berendezésekkel leendő ellátásához fűződő érdekek

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA.

TEVÉSZŐR-GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEKBE.

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 7. GRESHAM PALOTA.

tekintetében is legalkalmasabbnak, melynél a telep közelében fekvő Csepelszigeten létesített önálló víz-műtelep csőhálózatába a kispesti munkásteleppel szomszédos Erzsébetfalva és Kispeszt községek is bevonatnának. Az ezen szempontoknak megfelelőleg tervezett vízmű összköltsége mintegy egymillióöttszáz-ezer — egymilliónyolcszáz ezer koronára tehető, mely összeg azonban egyrészt a telep lakossága által fizetendő és a béreibe betudandó, másrészt a bevonandó községek által fizetendő vízdíjakból előnyösen törleszthető lesz.

A telep csatornázásának kérdése pedig akként oldatott meg, hogy a telep csatornahálózata a székesfőváros szennyvízvezető főgyűjtőjébe torkollik s a telep szennyvizei ily módon a székesfőváros szennyvíz-szivattyútelepéhez vezetnek. Ezen csatornázási munkákat keresztülvitele mintegy 680.000 korona befektetést igényel.

A telep korszerű berendezése érdekében szükséges egyéb közművek létesítése és mielőbbi gazdaságos megoldása iránt a kezdeményező lépések és tárgyalások folyamatba tétettek. Így kiemelendő, hogy a telepnek villamos közlekedéssel való ellátása egyelőre ideiglenes megoldás útján biztosított az által, hogy a telep a budapest-szentlőrinci h. é. vasút által létesített kiágazási vágány útján kapcsolatot be a már eddig fennálló s a telep közelében elvonuló villamos vasuti hálózat kötelekébe. A telepnek villamos közlekedéssel való sűrű behálózása, valamint a fővárossal való villamos vasuti összeköttetésnek alacsony vitéldij, mellett leendő állandó biztosítása iránt a szükséges előkészítő munkálatok folyamatban vannak és remélhető, hogy már a közel jövőben helyes és céltudatos megoldást nyernek. Hasonlóképpen előkészítés alatt áll a telep közvilágításának kérdése.

A lakosság közművelődési, közegészségügyi és kulturális érdekeinek, valamint a helyes adminisztráció érdekeinek kielégítésére különböző és a célnak megfelelő közérdekű intézmények létesítése van tervbe véve. Így különféle iskolák, óvodák, kórház, foglalkoztató műhely, munkáskaszinó, népkönyvtár és népfürdő építése, a közéletmezés céltudatos és hatályos biztosítása, a családi állapot különböző igényeire való tekintettel pedig külön legény- és leányotthonok létesítése, elsőfoku politikai, igazságszolgáltatási hatóságok, posta, távirtda és távbeszélőhivatal felállítás, mindmégannyi üdvös és nagyjelentőségű közintézmények, amelyeknek áldásaiban a munkástelep részesítendő lesz.

Ami a létesítendő munkásothonok betelepítésének kérdését illeti, e tekintetben a törvény felhatalmazza a pénzügyminiszttert, hogy a munkásházakat állami és más üzemek munkásai, esetleg egyéb alkalmazottai részére bérbe adhassa. Eme felhatalmazás alapján a munkásházakban első sorban a m. kir. állami gépgyár budapesti munkásai, esetleg egyéb alkalmazottai nyerne megfelelő hajlékot. Az ezek elhelyezése után még fenmaradó lakások pedig, és pedig az összes lakásoknak előreláthatólag mintegy fele részébe, egyes magánüzemekben alkalmazott munkások részére lesz átengedendő. A lakások évi bére, a törvény indokolásában is kifejezésre jutó intenciónak megfelelőleg, a befektetendő tőkének legföljebb 4%-ában állapítatik meg.

Számolva egyrészt a telekbefektetési, másrészt a házak építésével és korszerű felszerelésével járó összes költségekkel, a lakások bérei az eddigieken messze alul maradó és oly minimális összegekben lesznek megállapíthatók, hogy azokat a legszerűnyebb kereseti viszonyok között élő munkás is könnyen elbirhatja. Ezen szempontok figyelembe vétele mellett állapították meg a már kiadott lakások után fizetendő lakbérek oly alacsony összegekben, hogy az egy szoba és konyhából álló önálló lakásnak, valamint az ehhez tartozó mellékhelyiségeknek, kertnek és udvarnak bére fejében, a vízhasználati díj betudásával, évi 160 K, kétszobás lakásért 220 K és háromszobás lakásért 330 K fizetendő.

A kispesti állami munkástelepen épült bérházakra vonatkozólag megállapított házirend kimondja, hogy a bérelt helyiség csak a bérlő által és csak a kibérlésnél kijelölt célra használható; a bérleti helyiségek teljes vagy részleges átruházása más bérlőre, esetleg albérlőre csak a telep gondnokának beleegyezésével engedhető meg. A lakásba azonban csak a bérlő és házastársa, gyermekeik, szülei, nagyszülei, nőtlen vagy hajadon testvéreik és testvéreiknek ellátatlan gyermekei fogadhatók be és azok is csak akkor, ha a háztartáshoz tartoznak. A gondnok engedélyének főtartott albérlétheadás is tehát csak ennek a körülménynek és az említett rokonsági viszonyok fenforgása és beigazolása esetén történhetik. Ugynevezett ágyrajzási viszony létesítése egyáltalán, tehát még ily rokonsági viszony esetén is tilos. A lakások tulajdonosai egyáltalán tilos és a bérelt lakásokban egy-egy emberre átlag 10 m³ légürnek kell jutnia.

A lakások évi házbérért a m. kir. pénzügyminisztérium állapítja meg; ezt a bérösszeget a mindenkori kibérlési nyilatkozat tünteti fel és azon felül a bérlő semminemű más járulék fizetésére nem kötelezhető. A bérleti összeg rendszerint évnegyedenként előre, esetleg a megállapodáshoz képest utólag fizetendő. Az állami üzemekben foglalkoztatott munkások által fizetendő lakbérek beszedése akként történik, hogy azok a bérlő kereseti illetményének mindenkori esedékessége alkalmával levonatnak.

Nagy körvonalakban ennyi az, ami az építés alatt levő kispesti és a rövid idő alatt építés alá kerülő óhegyi állami munkástelep létesítésének alapelveiről, főbb szempontjairól és kiviteli módokról egy ilyen szűk keretben mozgó ismertetésben előadható.

SZULTÁNFORRÁS

**BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.**

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitel R.-T.”-nél, Budapest. Telefon 162-84

✕ HAZAI HIREK. ✕

A Magyar rézhengerművek részvénytársaság. azelőtt Chaudoir Gusztáv és társa, október hó 28-án tartja V. rendes közgyűlését. E közgyűlés napirendje a következő: 1. Igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről. 2. A lefolyt üzlet mérlegének, úgy nyereség- és veszteségszámlájának, valamint felügyelőbizottság jelentésének előterjesztés és ez iránti határozathozatal. 3. Igazgatóság indítványa a nyereség felosztása tárgyában. 4. Határozathozatal az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak adandó felmentvény tárgyában. 5. A felügyelőbizottság megválasztása 2 évre. 6. Esetleges indítványok. A mérlegszámla a következő: Tartozik: 10. Tégely számla 500.—. 11. Henger számla 4000.—. 14. Telek és épület számla 929,066.98. 15. Berendezések számla 797,516.79. 114. Igazgatósági adószámla 4357.38. 140. Szénszámla 6503.60. 166. Óvadékszám 5211.95. 178. M. kir. postatakarékpénztár számla 25,985.85. 184/191. Adósok számla 2,291,266.78. 187. Pénztár számla 17,119.16. 188. Fémszámla 425,729.91. 189. Anyagszámla 12,433.99. 193. Utánvételek számla 4127.59. Összesen 4,523,819.98. Követel: 2. Részvénytőke számla 3,000,000.—. 62. Leírások számla 384,745.26. 76. Tartalékalap számla 19,625.—. 164. Adótartalék számla 55,000.—. 190. Hitelezők számla 516,045.79. Nyereség: előhozat az 1908/9. évről 9333.54, 1909/10. évi nyereség 359,070.39 = 368,403.93. Összesen 4,523,819.98.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztálya f. évi október hó 20-án (csütörtök) d. u. 5 órakor az anyaegyesület helyiségében (IV., Kecskeméti-utca 14.) ülést tart, melynek tárgyai a következők: A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. A pénztárnok jelentése. A múlt ülés óta beérkezett ügydarabok elintézése. A közgyűlés napjának megállapítása. Vita az osztály működésének megélénkítése tárgyában. Indítványok.

A Rimamurány-Salgótarján vasmű részvénytársaság XXIX. rendes évi közgyűlése folyó 1910. évi október hó 25-én fog megtartatni. Tanácskozási tárgyak: 1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt 1909/1910. üzleti évről, a számadások, a mérleg és a felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése és a tiszta nyereség felosztását tárgyzó indítvány. 2. A számadások megvizsgálása, mérleg megállapítása, felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére és a tiszta nyereség iránti határozathozatal. 3. Egy igazgatósági tag választása. 4. Egy felügyelőbizottsági tag választása.

A „Hernádvölgyi magyar vasipar részvénytársaság“ október 25-én tartja tizenötödik rendes közgyűlését a következő napirenddel: I. Az 1909/1910. üzemszámra vonatkozó mérlegnek, az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése. II. Határozathozatal az évi mérleg tárgyában és a tiszta nyereség hovatartozása felett, a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére.

Az angol vállalkozók Horvátországban. Az angolok ismét szén, pláne kőszén találtak Horvátországban. Most Bistrica környékén fognak világraszóló szénbányászatot létesíteni. Ezt is éppen úgy, mint a sok előbbit. Ha a zágrábi kávéházakban élősködő angol, francia vagy belga fezőrök által kolportált horvát bányáknak csak egy elenyésző kis része is létesült volna, ma Horvátország lenne a földkerekség leggazdagabb bányavidéke. Így azonban csak újsághíreket termelnek és pedig teljesen megbizhatatlanokat. Mert a most kolportált hírből is csak annyi az igaz, hogy Horvátországban kereskedhetnek ugyan angolok, de hogy ott kőszén találtak volna, avagy hogy pláne nagy szénbányát létesítenének, az csakugyan csak — újsághír.

A lámpási szénbányák. Ezen szénbányákat tudvalevőleg a „Dunántúli Bányavállalatok Részvénytársaság“ bérlő Pécs városától és e vállalat immár megkezdte a bányákból a rendszeres szénszállítást. A bányák üzemeltetése Pécselt van.

Bánya elvonás. Rozsnyó városának Stockerom nevű vidékén fekvő és a bányatelekkönyv rimaszombati III. köt. 76. lapján vezetett József védnevű és 1891. évi június hó 10-én 802. szám alatt adományozott bányatelek bányászata évek óta üzemben kívül állnak a rozsnyói m. kir. bányabiztosság által felhivatnak ezen bányajogositmányoknak bányatelekkönyvi tulajdonosai, illetve ezeknek netaláni jogutódai, hogy ezen bányát a bányatörvény 170. 171. és 174. §-aiban foglalt rendelkezéseknek megfelelően üzembe helyezték és azt kellő mértékben folytassák, mert különben az ált. bányatörvény 239. és 243. §-ai szerint pénzbírságban elmarasztaltatni fognak, esetleg pénzbírság mellőzésével a bányajogositvány el fog vonatni.

Rendkívüli farszgyűlések A Bucsum községben a Koncu hegyben bányászó Péter és Pál cégű bányatársulat részvényesei hivatnak egybe. Ezen társgyűlés Abrudbányán a m. kir. bányabiztosság hivatalos helyiségében 1910. évi november hó 14-én délelőtt 10 órakor kezdődően fog megtartatni. A társgyűlés tárgyai: 1. Igazgató és bányagazda választás. 2. Három tagú bizottság választása a bánya térképeinek és adományozásai okmányainak az eddigi igazgatótól leltár melletti átvételére. 3. A bánya üzemeltetéseinek fedezése céljából pótpénz kivetése. 4. Indítványok. Ugyancsak rendkívüli társgyűlésre hivatnak egybe a Verespatak községben Affinis-Gaur hegyben bányászó „Szt. Mária Troás“ cégű bányatársulat részvényesei is. Ezen társgyűlés Abrudbányán, a m. kir. bányabiztosság hivatalos helyiségében 1910. évi november hó 14-én délután 2 órakor kezdődően fog megtartatni. A társgyűlés tárgyai: 1. Igazgató választás. 2. A bánya üzemének fokozása céljából pótpénz kivetés. 3. Esetleges indítványok.

Pályázat kezelő segéd-tisztai állásra. A selmecbányai m. kir. bányahivatalnál (netaláni áthelyezés esetén a selmecbányai m. kir. bányagazgatóságnál) egy *kezelő segéd-tisztai állás* betöltendő. Ezen kezelősegéd-tisztai állásra vonatkozó pályázati hirdetmény lapunk 8. oldalán olvasható.

TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Zsirlakó-művek Jolsván. A jolsvai zsirlakó területek kiaknázására közkereseti társaság alakult, melynek tagjai Stieblitz Miksa (Berlin W. 8. Charlottenstrasse 59.), Heise Albert (Berlin, Bernauerstrasse 48.) és Metcke Albert (Berlin, Thomasiustrasse 25.) berlini lakos, gyárosok. A cég bánya- és gyártelepe Jolsván, igazgatósága pedig Berlinben Charlottenstrasse 59) van. A cég képviselőjére és cégjegyzésére kizárólag Stieblitz Miksa jogosult.

A posta, távirda és távbeszélő forgalom. Sokféle fokmérője van egy nemzet értelmi haladásának, egyik legmegbízhatóbb fokmérőt szolgáltatják a posta forgalmi adatai. Ezen adatok hazánkra vonatkozólag az 1909. évről a következők: A postaküldemények, utalványok, postatakarékpénztári be- és kifizetések összes darabszáma 879 millió, az emelkedés 40 millió, vagyis 4.7 százalék, a postán kezelt küldemények nyilvánított értéke és a pénzforgalom 11.995 millió koronára rugott, az emelkedés 1940 millió korona, vagyis 19.2 százalék, a táviratforgalom darabszáma 11.738.774, emelkedés 844.182 darab, vagyis 7.7 százalék, a távbeszélőforgalomban volt összesen 135 millió beszélgetés, az emelkedés 10 millió, vagyis 8.0 százalék. A jövedéki bevétel a forgalomhoz képest 3.6 millió koronával 4.7 százalék, a kiadás ellenben 5.8 millió koronával, 9.9 százalékkal emelkedett. Az összes postaküldeményekből egy lakosra esett 45.6 (1908-ban 43.6). A iratokból egy lakosra esett 0.7 (1908-ban 0.6). A távbeszélgetésből egy lakosra esett 6.8 (1908-ban 6.5). A távirdahálózat huzalhossza szaporodott 3127 kilométerrel (2.2 százalék), az összes huzalhossz ehhez képest 142.901 kilométer.

Beregmezei kaolin művek. Az ezelőtt Markovits József és társai tulajdonát képezett beregszászi kaolinbányák és bérleményeinek megszerzése, a bányák kiaknázása, a kaolin értékesítése és feldolgozása, a kályhagyár üzemének fentartása és megnagyobbítása, a kályhaárúknak nagyban és kicsinyben való értékesítése, végül a kaolin és agyagáru szakma keretébe tartozó üzletágak művelése céljából részvénytársaság alakult. Az igazgatóság áll a társaság elnökből és 5 tagból, kiket a közgyűlés 3 évi időtartamra választ; az alakuló közgyűlésen a részvénytársaság alapító Jobszly Gyulát a társaság elnökévé, Czéner Nándort a társaság igazgatósági tagjává és elnökhelyettesé, Paksy Gyulát, Katz Bertalant, Vargha Zsigmondot és Markovics Józsefet igazgatósági tagokká kinevezték.

A Magyar ruggyantagyár részvénytársaság október hó 17-én, rendkívüli közgyűlést tart, a melynek tárgysorozata: 1. Igazgatósági indítvány az alaptőkének

egy millió koronával való felemelése iránt. 2. Az alapszabályok 5. §-ának az alaptőke felemelése folytán szükségessé váló módosítása.

A budapesti vas- és acélhengermű részvénytársaság felhívja azon részvényeseket, kik befizetési kötelezettségeiknek eleget nem tettek, hogy ezen kötelezettségüknek jelen felhívás harmadik közzétételétől számított 30 nap alatt a hivatkozott §-ban említett joghátrányok terhe alatt tegyenek eleget.

Magyar műszergyár. Mai számunkban először közöljük a *Marx és Mérei* tudományos műszergyár hirdetését, amelyre felhívjuk olvasóink figyelmét. Ezt a műszergyárt 1900-ban 4 millió koronával alapították, Franciaországban elöltött évtizedes tanulmányok után a gyáros *Marx és Mérei* urak, akiknek munkáját oly szépen koszoruzta a siker, hogy ma már 100 munkással dolgoznak Bulesu-utcai gyártelepükön, a legprecízebb tudományos műszereket a legkisebb porcikájukig magyar anyagból állítván elő. A hazai ipar dicsősége ez és őszinte elismerés veszi őket körül. Az állami tanszer kiállításon, a nemzetközi balesetügyi, a pécsi országos kiállításokon aranyéremmel tüntették ki és most a milánói kiállításra hívták meg.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

Az egyes országok szabadalmi díjai*. Egyesült-Államok. A bejelentési díj 15 doll. Az okmány kiadásáért 20 dollár, előzetes szabadalmért 10 dollár, szabadalom megújításért 30 dollár fizetendő. Finnország. Bejelentés 30 finn márka. Évdíjak a főszabadalomért a második évben 20, a harmadikban 20, a következőkben 40, 40, 40, 50, 50, 50, 60, 60, 60, 70, 70, 70 finn márka. Pótszabadalmakért évdíjak nem fizetendők. — Franciaország. A szabadalom bejelentésekor 100 fr. fizetendő s ez egyúttal az első évi díj. A szabadalom elnyerése után az évenkénti díj 100 fr., úgy hogy 5 éves szabadalom 500, tíz éves 1000 és 15 éves 1500 frankba kerül. Pótszabadalomért egyszersmindenkorra 20 fr. fizetendő. Japán. A főszabadalom bejelentéseért 5 yen fizetendő. Pótszabadalom bejelentéseért 3 yen. Évdíjak a főszabadalom 15 évi fennállása alatt a következők: 10, 10, 10, 15, 15, 15, 20, 20, 20, 25, 25, 25, 30, 30, 30 yen. Pótszabadalomért egyszersmindenkorra 20 yen fizetendő. Luxemburg. Az első évben 10 fr., a következőkben 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150 fr. fizetendő. Pótszabadalom díja 10 fr. Mexikó. Az első évben 5 peso fizetendő. A következő 19 évi szabadalmi díjak fejében 35 peso fizetendő az első szabadalmi év folya-

Festékek ■ megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása ■ és Krayér E. és Társa, Budapest

lakkok ■■

(B 318/40)

festék-, kence- és lakkgyára
Főraktár és iroda: Ó cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. kir. államvasutak, állami gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

V., Váci-út 6. sz.
„Krayér festékudvar.“

mán. A találmány megbirálása 20 peso 50 cent. Birtokosváltozás lajstromozás 5 peso. Németország. Bejelentési díj 20 M. Az első évi díj 30 M. Semmiségi — vagy visszavonási — panasz 50 M., esetleges visszautasító határozat elleni felebbezés 20 M. A második évi díj 50 M., a harmadik 100 M. A következő években bezárólag a 15 évet a következő díjak esedékesek: a negyedik évben 150 M., azután 200, 250, 300, 350, 400, 450, 500, 550, 600, 650, 700 M. — Olaszország. A bejelentési díj függ a szabadalom kívánt tartalmától. Egy éves szabadalomért 50 lira, két évesért 60 l., három évesért 70 l. fizetendő. Négy éves szabadalomért 80, öt évesért 90 l., s minden évben 10 lirával több fizetendő. Ezen díjak bejelentési díjként számíttatnak, úgy hogy a szabadalom bejelentésekor 15 évre 190 l. bejelentési díj fizetendő. Szabadalom megszorításának díja 40 l. Pótszabadalom bejelentésekor 20 lira, panaszért 50 l., meghosszabbításért 4 évre 40 l. (à 10 l.) fizetendő. Feltéve, hogy öt éves szabadalmat öt évvel meg akarunk hosszabbítani, fizetendő 40 l. + 5-ször 10 l. 65 l. 165 l. Az évdíjak a főszabadalomra nézve: a második évre 40 l., a harmadik évre is 40 l., azután 65, 65, 65, 90, 90, 90, 115, 115, 115, 140, 140 s a 15. évben is 140 l.

Gőzeséplő
készletek
12 HP-ig.

Gazdasági
gépek.

UMRATH és TSA

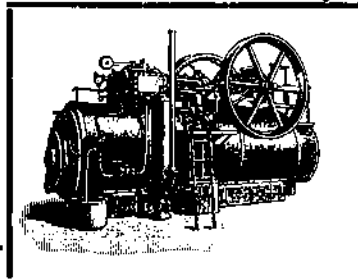
BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

Tulhevített gőzzel dolgozó lokomobilok

200 lóerőig a nagy- és
kisipar számára. —
Legtakarékosabb és
legolcsóbb üzemerő.
Fekvők és szállító-
kerekeken.

Gyár: Prága-Bubna

(B. 2314/302/52)

IRODALOM.

Die Lagerstätten der nutzbaren Mineralien und Gesteine. Ezen cím alatt egy nagyszabású, három kötetre tervezett munka indult meg. A munkát írják: dr. F. Veyschlag, a berlini földtani intézet igazgatója, dr. P. Krusch, a berlini földtani intézet osztályvezetője és J. H. L. Vogt, a krisztianiai egyetem tanára. A szerzők nevei adják az első biztosítékot arra, hogy nagy várakozással nézhetünk a mű elé. Ezt a nagy várakozást igazolja a most megjelent első kötet, amelynek tartalma kiterjed: a magmatikai fémkiválasztásokra, kontakttelepülésekre, zinkötelepek csoportjaira és higanytelepek csoportjaira. A munka kiállítása a stuttgarti Ferdinand Enke könyvkiadó céget dicséri.

1910. évi 3447. szám.

Pályázat.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminisztériumnak folyó évi szeptember hó 26-án 103179. szám alatt kelt magas leiratával nyert fölhatalmazás alapján a selmecbányai magy. kir. bányahivatalnál (netaláni áthelyezés esetén a selmecbányai m. kir. bányaigazgatóságnál) **egy kezelő segédtiszi állás betöltendő**, amelyre pályázatot hirdetünk.

A betöltendő kezelő segédtiszi állással a XI. fizetési osztályban évi 1000 korona fizetés, 400 korona fizetés természetével bíró személyi pótlék, természetben való lakás, vagy annak hiányában a fizetési osztálynak megfelelő törvényszerű lakpénz, végül évi 41 ürköbmétei tűzifajárandóság van egybekötve.

A pályázóktól az 1883. évi I. t. c. 19. §-ban előírt minősítésen kívül megkivántatik, hogy a fogalmazásban és irodakezelésben a bányászati számvitelben, anyag és pénzkezelésben jártasak legyenek, továbbá, hogy a hivatalos magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják.

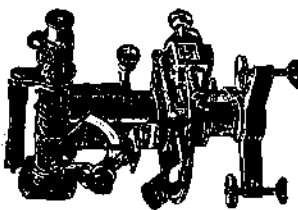
Oly folyamodók, kik állami szolgálatban nem állanak, egészségi állapotukat közhatósági orvos által kiállított bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

Az állami szolgálatban álló pályázók szabályszerű szolgálati és minősítési táblázattal, esetleg más hiteles okmányokkal felszerelt sajátkezűleg irt és egy koronás bélyegjeggyei ellátott kérvényeiket előljáró hatóságuk útján, azok a pályázók pedig, akik állami szolgálatban nem állanak azon vármegye vagy város főispánja útján, melynek területén laknak, ezen pályázatnak a „Pénzügyi Közlöny“-ben való megjelenéséig számított négy (4) hét alatt a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminisztériumhoz címezve az alólírt magy. kir. bányáigazgatósághoz nyújtják be.

Selmecbánya, 1910. évi október hó 4-én.

M. kir. bányáigazgatóság.

(B. 1129/421/42.)

MARX ÉS MÉREI TUDOMÁNYOS MŰSZEREK GYÁRA
BUDAPESTEN, VI., BULCSU-UTCA 7. SZ.

GYÁRTANAK: Mindennemű bányászati műszert, theodolytot, tájolókat, lejtőzési léceket, kítűző rudakat, mérőszalagokat és láncokat. Külön osztályban: fesszmérőt, légürmérőt, laboratoriumi felszereléseket, Röntgen inductorokat.
16 Hp. — 100 munkás. Uj árjegyzék sajtó alatt.

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS
TOMÍTÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBE SZALLIT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

4837. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányánál az 1911 évben szükségelendő vas anyagok szállítására írásbeli versenyárgyalást hirdet.

Az évi hozzávetőleges szükséglet a következő:

Petrozsény állomásra bérmentve szállítva:

Hengerelt laposvas	230 q.	} A lehívásalkalmával megadandó méreteken.
Gömbvas	90	
Szegletvas	30	
Szélezett hosszú ráf-vas	25	40 ^{m/m} széles 4-es 55—60 kgr-os
Sin, vasúti	270 „	
Sinszeg	100	8—12 krg-os
Heveder	10	7—12
Alátétlemez	50	7—12 „ „ A lehívás alkalmával megadandó méreteken.

Sodronyszeg	210 q és pedig:
	30 q 22/50
	30 22/65
	80 31/80
	20 „ 42/100
	30 „ 42/120
	5 „ 50/150
	10 „ 60/160
	* 5 70/180

Fűrészreszelő 2500 darab

Angól ón 250 kgr.

Rétegfém 2000

övezete a következő:

82% ón, 12% antimon

5—6% réz.

Vrdnik állomásra szállítva bérmentve:

Sodronyszeg 60 q. különféle méreteken.

Bányafejsze 200 darab

Kovácsvas 50 q.

Komló állomásra szállítva bérmentve:

Anyás csavar 8/55 ^{m/m} 3000 darab

8/100 2000

10/40 6000

11/220 1500

15/300 1200

8/140 3000

Alátétlemez 1—es 1000

2—es 4000

3—es 2000

5—ös 500

Asó 50

Csillekerék 300

Csákány közönséges 200

Csillekerékpár 100

Fűrészreszelő 125 ^{m/m} 50

150 100

100 50

Fűrészvaskerettel 100

Gömbvas 15 q.

Hegyes és vágó csákány 30

Kapa 400 „

Köszénkalapács:

nagy 20 darab.

kicsiny 50

Kőfűrő aczélból 200 kgr.

Laposvas 30 q.

Lemezszegecs 3—as 2000

„ 6—os 2000

Négyszögvas 250 kgr.

Pántvas 200

Patkószeg 8000

Patkósarok 200

Rudacél 250

Rugó acél 50

Sodronyszeg 20/35 ^{m/m} 20000

22/45 30000

31/65 70000

34/70 80000

34/80 100000

46/105 25000

54/160 2000 „

Sinccsavar kisebb 2000 darab.

Sinszeg 8/70 ^{m/m} 60000

Tetőlemezszegecs 25×25 ^{m/m} 100000

Tűzhelylemez 20

Tűzhely rostély öntött 20

Teknő vasból 150

Vaslemez 1 ^{m/m} 50

2 200

3 „ 100

Vörösrézsodrony 25 kg.

Vaslapát 150

Kályhakürtcső 10

Pályázók felhivatnak, hogy magyar nyelven szerkesztett ivenként 1 kor. okmánybéllyel ellátott és sértetlen borítékban lezárt ajánlataikat „ajánlat a 4837/910. számú versenyárgyalási hirdetésben kiírt vasáru anyagokra“ címzéssel legkésőbb 1910. év november 5-én délelőtt 11 óráig ezen központi igazgatóság segédhivatali irodájában (I. Vár Pénzügyminiszterium) adják be.

A nyilvános versenyárgyaláson mely 1910. évi november 5-én d. d. 11 órakor fog megtartatni, az ajánlattevők, vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) %-a készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírokba — ezen hirdetés számára való hivatkozással a m. kir. központi állampénztárnál (Budapest, I.; Vár) letétbe helyezendő és a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános feltételekben foglaltnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírt igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben valamint az ajánlati mintákban foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Budapest, 1910. október hó 5.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B. 1560/422/42)

(Utánnomás nem díjaztatik.)

1910/4753. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányáknál az 1911. évben szükségelendő következő faanyagok szállításra nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet.

1. Petrozsényi kir. köszénbányahivatal.

Fenyőbányafa: 15.750 m³

ebből	1000 m ³	2·6 m. hosszú	} közép átmérő 20 cm. felüli vastagság
	1000	3·8	
	12750	4·0	
	500	5·0 "	
	500	6·0	

Petrozsény és Csimpa állomásra szállítva bérmentve.

2. Vrđniki kir. köszénbányahivatal.

a) Tölgybányafa 6.000 m³

ebből	55%	2·5 m. hosszú	18—24 cm. közép vastagság
	20 "	2·0	18—24
	15 "	3·0	18—24
	10 "	4·4 "	18—14 "

A fa vékonyabb vége 16 cm.-nél kisebb nem lehet.

b) Tölgyaknafa: 500 m³

ebből	200 darab	2·5 m. hosszú	30—35 cm. vékony végén
	130	2·8	30—35 "
	70	3·10 "	30—35 "
	450	3·50 "	30—35 "
	30	5·30	30—35 "
	70	5·50	30—35 "

c) Fenyőbányafa: 1200 m³

ebből	20 %	2·5 m. hosszú	18—25 cm. közép vastagság
	15 "	2·0 "	18—25
	30 "	3·0 "	16—24
	35 "	4·0 "	16—22

d) Fenyőépületfa: 500 m³

Ennek méretei a lehívás alkalmával adatnak meg.

e) Fenyődeszka: 400 m³

$\frac{3}{4}$ — $\frac{4}{4}$ — $\frac{5}{4}$ — $\frac{6}{4}$ és $\frac{8}{4}$ vastagságban, valamennyi 4 m. hosszú.

f) Fenyőléc 100 m³

ebből	40 m ³	1 $\frac{1}{2}$ m. hosszú
	60	4

g) Széldeszka fenyő fából: 200.000 f. m.

1·5 m. hosszú	140.000 f. m.
3·0 "	60.000 "

120 mm. minim. szélesség 25 mm. min. vastag. Valamennyi faanyag bérmentve szállítva Vrđnik szénrakodó.

3. Komló kir. köszénbányahivatal.

a) Fenyőbányafa: 800 m³

ebből	400 m ³	13—25 cm.-ig átmérő,	2·4 m. hosszú
	400 m ³	13—25	4·8

b) Bükkbányafa: 300 m³

150 m ³	13—25 cm. átmérő,	2·4 m. hosszú
150 "	" "	4·8

c) Tölgybányafa: 2000 m³

1000 m ³	13—25 cm.-ig,	2·4 m. hosszú
1000	13—25 "	4·8 "

d) Cserbányafa: 800 m³

ebből	400 m ³	13—25 cm.-ig	2·4 m. hosszú
	400	13—25 "	4·8

e) Széldeszka fenyőfából: 570.000 fm.

ebből

300.000 fm.	3·8 m. hosszú	120 mm. minim. szélesség,	25 mm. minim. vastagság.
120.000 fm.	2·55 m. hosszú,	120 mm. minim. szélesség,	25 mm. minim. vastagság.
150.000 fm.	1·27 m. hosszú,	120 mm. minim. szélesség,	25 mm. minim. vastagság.

f) Bányatalpfa: 4000 darab

tölgyfából

1·1 m. hosszú, 15 cm. széles és 10 cm. vastag.

Az árak bérmentve értendők Komló vasútállomás.

Pályázók felhivatnak, hogy magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 kor. okmánybélyeggel ellátott és sérletlen borítékban lezárt ajánlataikat „Ajánlat 4753/910. sz. hirdetésben kiírt faeműekre” címmel legkésőbb 1910. év november hó 4-én d. e. 11 óráig ezen igazgatósági segédhivatali irodájában (I. Vár, Pénzügyminisztérium) adják be.

A nyilvános versenyárgyaláson, mely 1910. év november 4-én d. e. 11 órákor fog megtartatni, az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek. Bányatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) százaléka készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban ezen hirdetés számára való hivatkozással a m. kir. központi állampénztárnál (Budapest, I. Vár) letétbe helyezendő s a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános és különleges feltételekben foglaltatnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintában foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Budapest, 1910. október hó 5-én.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B/1550/423/42.)

(Utánnymás nem díjazatik.)

TÖRLEY
TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ